

Број: 01,03,03/11-05-1-1690/18
Сарајево, 05. 11. 2018.

КОЛЕГИЈУМУ ПРЕДСТАВНИЧКОГ ДОМА ПСБиХ
КОЛЕГИЈУМУ ДОМА НАРОДА ПСБиХ
КОЛЕГИЈУМУ СЕКРЕТАРИЈАТА ПСБиХ

Извјештај са 31. засједања Парламентарне скупштине Франкофоније
за регију Европа
Андора ла Вела (Кнежевина Андора)
21-24. октобар 2018.

У Андори је од 21. до 24. октобра 2018. године одржано 31. засједање Парламентарне скупштине Франкофоније за регију Европа (у даљем тексту: ПСФЕ), у чијем раду су учествовале чланице Делегације Парламентарне скупштине БиХ у Парламентарној скупштини Франкофоније Менсура Бегановић и Милица Марковић.

Овогодишњем засједању у Андори присуствовало је око 80 делегата из 21 делегације земаља чланица Парламентарне скупштине Франкофоније.

Након конференције предсједника делегација, свечано је отворено засједање Регионалне скупштине Франкофоније.

На свечаном отварању засједања члановима Скупштине су се обратили Висенс Матеу Замора, предсједник Парламента Кнежевине Андоре који је, између осталог, рекао и да је Парламент Андоре један од најстаријих парламената у Европи, основан још у 15. вијеку, и да ће ускоро прославити своју 600. годишњицу. Жан-Пол Вол, повјереник за регију Европа ПСФ, говорио је о фантастичној организованости живота у Андори, што је чини једном од најпожељнијих земаља за живот. Жак Крабал, генерални парламентарни секретар ПСФ-а, посебно је говорио о пројектима и одлукама које су донесене на недавном самиту Међународне организације Франкофоније који је одржан у Јеревану. Патрисиа Риберајгуа Марме, предсједнице Делегације Андоре у ПСФЕ, изразила је задовољство што су домаћини овом засједању и што ће са члановима ПСФЕ моћи подијелити своја искуства везана за развој одрживог туризма, а што је тема овогодишњег засједања.

Прва сесија је била посвећена теми одрживог туризма у државама франкофонског простора као фактору економског, еколошког и социокултурног развоја. На овој сесији обратила се и министарка за животну средину, пољопривреду и одрживи развој Андоре, која је говорила о стратегијама развоја туризма у Андори те о политикама заштите животне средине и развоја и поштовања природних богатстава и природних љепота којима ова земља располаже. Она је истакла да је 2017. година била проглашена за годину

одрживог развоја и туризма. Андора има око 80.000 становника и милионе туриста, готово цјелокупно становништво се бави туризмом. Главни ресурс ове земље су скијалишта (око 300 км стаза) па држава највише пажње поклања управо зимском туризму.

Шеф Канцеларије за енергију и климатске промјене Министарства за животну средину, пољопривреду и одрживи развој Андоре говорио је учесницима ПСФЕ да су за одрживи туризам посебно важни еколошки ресурси, дугорочна стабилност и поштовање традицијских вриједности (историје, културе, итд). Истакао је важност борбе против климатских промјена које могу утицати на друштво у цјелини. Смањују се количине падавина, а просјечна температура расте знатно брже. То има директан утицај на развој одрживог туризма, што је за Андору посебно важно јер је рањива на утицаје које изазивају климатске промјене. Са економског аспекта, потребне су мјере за промјене у будућности. Андора, између осталог, прилагођава изградњу објеката у складу с енергетском ефикасношћу те на тај начин компензује једним дијелом утицај климатских промјена. Стратегија одрживог туризма је дугорочно ослоњена на поштовање природних љепота и екологију. С тим циљем у Андори дају пуни значај урбаним зонама са што мање саобраћаја, промовишу вожњу бициклима, заговарају енергетску ефикасност. Андора велику важност поклања и тзв. шопинг туризму, повољне цијене су резултат пореских олакшица па тако привлачи велики број туриста.

Директор Електродистрибуције Андоре говорио је о томе како се држава носи са повећаним потребама за електричном енергијом у доба зимске туристичке сезоне. Око 45% електричне енергије Андора сама производи, а остатак увози из Шпаније и Француске. Зато Андора настоји да повећа своју производњу електричне енергије, али уз услов да не угрози околину и тиме одрживи туризам. Посебан проблем за животну средину у Андори је емисија ЦО₂ због повећања броја возила, нарочито током зимске сезоне. Као рјешење, у Андори се уводе пјешачке зоне, развија јавни превоз, стимулише коришћење електричних возила и бицикала. У Андори су реорганизовали јавне површине тако што су проширили тротоаре и изградили бицикличке стазе, а смањили саобраћајнице за моторна возила. У неким подручјима је чак и забрањен саобраћај за моторна возила, а све с циљем чувања околине и развоја чистог, одрживог туризма.

Друга сесија је била посвећена теми образовања и обуке: кључним адутима трајног развоја и одрживог туризма. Учесницима ПСФЕ обратио се министар образовања, који је истакао да образовање треба произвести туристичке раднике који су стручни и компатибилни са новим савременим технологијама. Одрживи туризам је свеобухватнији од традиционалног туризма и треба развијати оне гране које су комплементарне са одрживим туризмом, а посебно гастрономију и хотелијерство. Цјеложивотно учење је једно од рјешења. Влада Андоре подржава нове програме обучавања посебно у области туризма, те доквалификацију и преквалификацију особа, нарочито незапослених.

Андора има изузетно развијен туризам и зато је уведено у образовни систем да дјеца већ од 10 година у школи чују основна предавања из области туризма, како би постали свјесни значаја туризма за економски развој друштва. Цијело једно полугодиште је посвећено само туризму.

Водитељица програма у Фондацији *ОМТ Тхемис* Свјетске туристичке организације Уједињених нација је учесницима засједања говорила о овој фондацији коју су заједнички

основали Андора и УН и која се бави, између осталог, образовањем стручних лица за одрживи туризам, развијањем програма за људске потенцијале, израдом пројеката на захтјев националних организација и управљањем туристичким дестинацијама. Фондација је позната широм свијета и ради пројекте за важне туристичке дестинације. Развили су посебан програм за осигурање квалитета у одрживом туризму, при чему су у обзир узети захтјеви тржишта те развили етички кодекс у туризму који је постао глобални документ. Управљање квалитетом у одрживом туризму захтијева додатну стручност туристичких радника.

Учесницима засједања обратила се и директорица школе Вател, међународне школе за хотелијерство и туристички менаџмент. Ова школа за хотелијерство и туризам ради широм свијета, то је прва свјетска групација овог типа која има 43 кампуса у 29 држава са више од 7.000 студената. Сви они добију исто теоријско и практично знање и искуство. У групацији је ангажовано око 440 професора и професионалаца. Посебна пажња се посвећује пракси студената. Обуку у овој школи широм свијета до сада је завршило 350.000 студената који сада раде у туристичком сектору.

Директор школе за школовање спортских и горских професионалаца говорио је о раду ове установе која школује спортске професионалце и спасиоце на само за скијање већ и за бициклизам, алпинизам и друге ризичне спортске и туристичке активности. Број туриста у Андори сваким даном расте и све службе морају бити припремљен за то, што захтијева едукацију за одрживи туризам, подизање свијести о значају заштите околине, историје и традицијских вриједности те усвајање одговарајућег законодавства везаног за одрживи туризам.

Трећа сесија је била посвећена изазовима и тенденцијама у туризму у европском франкофонском простору. Занимљиво је да је своје излагања на овој сесији имао некадашњи врхунски спортиста и свјетски првак у скијању Лук Алфан, који је говорио о својим искуствима тренирања на многобројним елитним скијалиштима у Андори те о припремама за завршницу свјетског купа у скијању у андорском Солдеу - Ел Тартер. Завршница свјетског купа ће се одржати у марту наредне године и једно је од најзначајнијих спортских такмичења које ће организовати Андора, а Лук Алфан је један од амбасадора тог такмичења.

На крају засједања, учесници ПСФЕ једногласно су усвојили резолуцију о одрживом туризму која је саставни дио овог извјештаја.

Извјештај припремио:

Аднан Бешић

Сектор за међународне односе и протокол ПСБиХ

Доставити:

- наслову
- члановима Делегације ПСБиХ у Парламентарној скупштини Франкофоније
- Комисији за спољне послове Представничког дома ПСБиХ
- Комисији за спољну и трговинску политику, царине, саобраћај и комуникације Дома народа ПСБиХ
- Сектору за односе с јавношћу
- Сектору за међународне односе и протокол